

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلام بر شب‌نم‌ها

ترجمه شرح قطر الندی و بلّ الصّدی

اثر ابن هشام انصاری رحمۃ اللہ علیہ

www.ketab.ir

ترجمه و تحقیق

علی اکبر زال پور

سرشناسه	: ژال پور، علی اکبر، ۱۳۶۲ -
عنوان قراردادی	: قطرانندی و بل الصدی. فارسی. شرح
عنوان و نام پدیدآور	: سلام بر شبنم ها: ترجمه شرح قطرانندی و بل الصدی / اثر ابن هشام انصاری رحمه الله علیه؛ مؤلف علی اکبر ژال پور.
مشخصات نشر	: قم: انتشارات حقوق اسلامی، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۴۰۶ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۱۶۸-۱۵۳-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: این کتاب شرحی بر کتاب "قطرانندی و بل الصدی" تألیف عبدالله بن یوسف ابن هشام است.
عنوان دیگر	: ترجمه شرح قطرانندی و بل الصدی.
موضوع	: ابن هشام، عبدالله بن یوسف، ۷۰۸ - ۷۶۱ ق. . قطرانندی و بل الصدی -- نقد و تفسیر
موضوع	: زبان عربی -- نحو
موضوع	: Arabic language -- Syntax
شناسه افزوده	: ابن هشام، عبدالله بن یوسف، ۷۰۸ - ۷۶۱ ق. . قطرانندی و بل الصدی. شرح
رده بندی کنگره	: PJ۶۱۵۱
رده بندی دیویی	: ۷۵/۴۹۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۵۴۰۳۲۹

عنوان کتاب: سلام بر شبنم ها (ترجمه شرح قطرانندی و بل الصدی)

اثر: ابن هشام انصاری

ترجمه و تحقیق: علی اکبر ژال پور

ناشر: حقوق اسلامی

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۰

تیراژ: یکصد نسخه

چاپ: پیشگام

قیمت: ۸۰/۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۶۸-۱۵۳-۳

مرکز نشر و پخش: قم - خیابان ارم - پاساژ قدس - طبقه همکف - پلاک ۹۱

www.hoghogheislamii.com

تلفن: ۰۲۵ - ۳۷۷۴۴۲۰۰

فهرست مطالب

۹	مقدمه مترجم
۱۲	مقدمه مؤلف
۱۵	کلمه
۱۶	انواع کلمه
۱۷	اسم و علامت های آن
۱۸	اسم معرب و مبنی
۱۹	معرب
۱۹	مبنی
۱۹	مبنی بر کسر
۲۳	مبنی بر فتح
۲۴	مبنی بر ضمّ
۲۷	مبنی بر سکون
۲۸	اقسام فعل
۳۰	فعل ماضی
۳۳	فعل امر
۳۷	فعل مضارع
۳۸	احکام فعل مضارع
۴۱	حرف
۴۲	«اذما»
۴۳	«مهما»
۴۵	«ما» مصدری

- قسم اول: ضمیر ۱۱۴
- قسم دوم: علم ۱۱۸
- علم شخصی و علم نوعی ۱۱۹
- علم مفرد و علم مرکب ۱۱۹
- اسم، کنیه و لقب ۱۲۰
- قسم سوم: اسم اشاره ۱۲۱
- ۱- آنچه به مفرد اختصاص دارد ۱۲۲
- ۲- آنچه به مثنی اختصاص دارد ۱۲۳
- ۳- آنچه به جمع اختصاص دارد ۱۲۴
- ۴- مشار الیه: قویب و بعید ۱۲۴
- قسم چهارم: اسم موصول ۱۲۵
- ۱- موصول خاص ۱۲۶
- ۲- موصول مشترک ۱۲۷
- قول نحویان در مورد «أل» و «دُو» و «دَا» ۱۲۷
- صله موصول ۱۲۹
- قسم پنجم: معرفه با ادات تعریف ۱۳۳
- اقسام «أل» تعریف ۱۳۵
- «أل» تعریف در لغت حمیری‌ها ۱۳۷
- قسم ششم: مضاف به معرفه ۱۳۸
- باب مبتدا و خبر ۱۳۸
- باب نواسخ مبتدا و خبر ۱۵۱
- (۱) «کان» و أخوات آن ۱۵۲

۳۲۹	دوم: توكید
۳۳۶	سوم: عطف بیان
۳۳۷	احكام عطف
۳۴۰	چهارم: عطف نسق
۳۵۲	پنجم: بدل
۳۵۵	باب عدد
۳۵۸	باب موانع صرف اسم
۳۵۹	علت اول: وزن فعل
۳۶۰	علت دوم: تركیب
۳۶۰	علت سوم: عُجمه
۳۶۱	علت چهارم: تعریف
۳۶۱	علت پنجم: عدل
۳۶۵	علت ششم: وصف
۳۶۶	علت هفتم: جمع
۳۶۶	علت هشتم: زیادت
۳۶۶	علت نهم: تأنیث
۳۶۸	باب تعجب
۳۷۳	باب وقف و وصل
۳۷۸	کتابت الف متطرفه
۳۸۱	فصل همزه وصل
۳۸۶	خاتمه
۳۸۷	لیست ابیات به همراه ترجمه

مقدمه مترجم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ خَاتَمِ الْأَنْبِيَاءِ وَعَلَى آلِهِ وَعِترتهِ آلِ اللَّهِ، وَالسَّلَامُ عَلَى أَصْحَابِهِ الَّذِينَ سَابَقُوا إِلَى دَعْوَتِهِ وَاحْسَنُوا الصَّحَابَةَ وَالَّذِينَ ابْلَوْا الْبَلَاءَ الْحَسَنَ فِي نُصْرِهِ، وَصَلِّ اللَّهُمَّ عَلَيْنَا وَعَلَى التَّالِعِينَ مِنْ يَوْمِنَا هَذَا إِلَى يَوْمِ الدِّينِ.

اما بعد ...

کتاب شریف شرح «قطر الندی و بلّ الصّدی؛ قطره شبنم و دوی عطش»، اثر ارزشمند عالم جلیل القدر ابن هشام انصاری، یک دوره جامع آموزش علم نحو است که مرحوم ابن هشام آن را به عنوان شرحی بیهوده استدلالی بر کتاب مقدماتی خود «قطر الندی و بلّ الصّدی» نگاشته است. این کتاب شریف برای چنان درجه‌ای از اعتبار و اشتها است که با همه قدمت و کهن بودن متن آن، هنوز یکی از کتب درسی و از جمله منابع درسی دوره کارشناسی دانشگاه و سطوح مقدمات حوزه‌های علمیه می‌باشد.

چند سال پیش از این، با مشاهده دغدغه‌ی طلاب و دانشجویان عزیز در مدرسه عالی و دانشگاه شهید مطهری^(ره)، که به دلیل عدم وجود ترجمه‌ای از کتاب شریف «شرح قطر الندی و بلّ الصّدی» به دنبال صوت و جزوه و نوشته‌های اساتید مربوط به این کتاب بودند، و با پیشنهاد دوست فاضل و عزیزم جناب آقای محمد ملکی، تصمیم بر این گرفتم تا این کتاب شریف را در اولین فرصت ترجمه نموده و آن را در اختیار طلاب و دانشجویان عزیز قرار دهم. و اینک به لطف خدای متعال کار ترجمه این اثر ارزشمند به سرانجام رسیده است و در اختیار خوانندگان محترم قرار می‌گیرد.

در ترجمه این اثر تصمیم بر این بوده است که در حد امکان به متن وفادار بوده و ترجمه دقیق آن ارائه شود، و با توجه به این که این کتاب یک منبع درسی می باشد و طلاب و دانشجویان به یک ترجمه منطبق با متن اصلی نیاز دارند، لذا از حذف و اضافه به شدت پرهیز شده است. بر این اساس متن ترجمه در برخی موارد اندکی از زبان فارسی روز بدور است که البته این موضوع خللی در صحت و روانی ترجمه ایجاد نکرده است. همچنین متن عربی کتاب «قطر الندی» و نیز متن عربی تمام شاهد مثالها در ترجمه گنجانده شده است تا طلاب و دانشجویان عزیز یا افراد دیگر که تمایل به مطالعه کتاب دارند، حتی بدون در اختیار داشتن متن عربی کتاب، بتوانند از این ترجمه بهره لازم را برده و به صورت مستقل آن را مورد مطالعه قرار دهند. در انتهای کتاب، ترجمه شواهد شعری موجود در کتاب نیز به عنوان پیوست قرار داده شده است تا در صورت نیاز مورد استفاده قرار گیرد.

در پایان، ضمن آرزوی موفقیت و عاقبت به خیری برای همه خوانندگان محترم، مراتب تشکر و قدردانی خود را ابراز می دارم از اساتید محترم و جلیل القدرم در دانشگاه شهید مطهری^(ره) تهران و زاهدان جناب آقای استاد رحیمی، جناب آقای دکتر صفدری و همچنین جناب آقای دکتر رضایی، و برای آنها آرزوی موفقیت روز افزون دارم، و از خداوند منان علو درجات و دوام برکات وجودیشان را خواستارم.

همچنین از پدر و مادر و خانواده عزیزم بسیار بسیار سپاسگزارم که همیشه پشت و پناهم بوده اند، و امیدوارم خدای متعال همیشه پشت و پناه آنها بوده باشد، و به فضل و کرمش اجر محبت های آنها را در دنیا و آخرت به آنها عنایت فرماید.

با آرزوی موفقیت در عرصه علم و عمل

علی اکبر زال پور